

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adának vissza.	Előfizethetnél a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szakszerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Feljelölt szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadóhivatalos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr Nyilttér soronkint 50 kr. Többesziri hirdetéseknek engedmény
---	---	--	---	---

Wekerle Bécsben.

(z) Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap Bécsben kihallgatáson volt a királynál s jelentést tett neki a szentesítés kesése, a magyar néppárt megalakulása és a Kossuth-üzelmek miatt bonyodalmassá vált helyzetről. A jelentés olyan fogadtatásra talált a koronánál, hogy Wekerle ma ismét kénytelen volt megjelenni a királynál. A válság súlyos voltát misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a királyt Wekerlének tegnap tett előterjesztése ki nem elégítette s aligha csalódunk, ha azt mondjuk, hogy a mai nap meghozza a döntést: Wekerle második, de egyuttal végleges bukását.

Igenis, a válságot véglegesen csak a liberális Wekerle bukása oldhatja meg és ismét az az egyházpolitika kell, hogy megbuktassa, melyről a liberálisok már három éve hirdették, hogy ez vissza fogja adni az országnak a feldult vallási békét, a mely ellenkezőleg egyre szélesebb körökbe vitt bele olyan izgatottságot, mely páratlanul áll hazánk politikai életében. —

Wekerlének meg kell buknia s vele együtt Szilágyinak is, sőt a válság elsőrangu áldozata nem is Wekerle, hanem Szilágyi. — A legfőbb kérdés Wekerle bukása esetében mindazonáltal az, — ki legyen az új miniszterelnök? A liberális párt tudomásunk szerint a tizenkettedik órában észretért és eltökélte, hogy most nem fogja Wekerlét úgy rákényszeríteni a királyra, mint azt a nyáron tette. Wekerle tehát, ha most bukik, nem fog többé visszaülni a miniszterelnöki székbe. Utódjáról e pillanatban még nem tudunk biztosat. Legsűrűbben Kállay Béni közös, pénzügyminisztert és Khuen-Héderváry Károly gróf horvát bánt, a nyári két napi miniszterelnököt emlegetik.

De a név utóvégre nem dönt. A döntő kérdés ránk néve az, minő álláspontot fog az új miniszterelnök az egyházpolitikával szemben elfoglalni. A kik már a múlt héten előre tudták, hogy Wekerle megbukik, azok azt mondták, hogy ez a bukás azért következik be, mert a király nem a Kossuth-ügyben kompromittált Wekerlének akarja megadni a szentesítést, hanem egy másik liberalis államférfiúnak. Nem akarjuk e föltevést most boncolgatni, hanem csak azt jegyezzük meg, a mit már a nyári válság alkalmával mondtunk:

Mi nem küzdünk személyek, hanem elvek ellen, s hívják az új miniszterelnököt akár Kállaynak, akár Khuen-Hédervárynak: ha a liberális egyházpolitika keresztülvitelére vállalkozik, hadat izenünk neki ép úgy, mint hadat izentünk a nyáron a horvát bánnak.

Mert a mi célunk nem a személyek, hanem a rendszer, a liberális egyházpolitika megbuktatása és mi e célt a magyar néppárt megalakulása óta még határozottabban fogjuk követni, mint követtük eddig.

Hol a rendőrség? Hol az állam-ügyészség?

A napi-sajtó azon része, mely még a keresztvíz alatt nem volt, rendőrség és állam-ügyészség után kiabál azon örvendetes incidens alkalmából, hogy a fejevári nagygyűlés letjelt mert adni magáról, a mi szerinte lázítás-számba megy s a büntető törvénykönyv 172. §-ába ütközik.

Utána nézvéen e paragrafus szövegének, úgy találtuk, hogy a törvény csak azt sújtja két évig terjedhető fogházzal és 1000 fting menő pénzbírással, a ki valamely gyűlésen, tehát nyilvánosan valamely törvény rendelkezési, vagy hatóság intézkedési ellen izgat.

Nézzük, meg voltak-e a büntethetőség e kritériumai a székesfejérvári nagygyűlés szónokaiban?

Amennyire én a beszédeket olvastam, azok éle a legmagasb szentesítés alá bocsájtott egyházpolitikai törvényjavaslatok ellen fordult. Hogy pedig ezek és más szentesített törvények között óriási a különbség, azt a legutolsó jogász is tudja. A ki tehát, dato, sed non concessio a fennebb érintett törvényjavaslatok ellen izgat (?): az még törvény ellen nem izgat s így az idézett paragrafus büntető rendelkezése reá nem alkalmazható.

De még a szentesített törvény ellen is lehet — módjával, — vagyis alkalmatlan eszközökkel izgatni a nélkül, hogy az embernek a rendőrséggel, vagy állam-ügyészséggel meggyűlnek a baja. Élő példa erre a függetlenségi és negyvennyolcas párt a 67-i kiegyezési törvény ellen. Ha ez másképp volna: úgy a legbarbárabb törvények örök időkre maradnának érvényben, nem lévén senkinek joga, azok megváltoztatása vagy eltörlése mellett agitálni.

De miért is jajdult fel a napi sajtó apostrofált része? Azért, mert érzi veszét, ha a néppárt megalakul, mint a légy érzi veszét, ha a fagyos tél közeledik. De nemcsak feljajdul, hanem viccel is, állítván a »klerikális heccerekről«, hogy elveszteni való eszük volt. Ha maliciózusok akarnánk lenni, úgy e napi sajtóról elmondhatnók, hogy neki »elveszteni való esze nem volt és nincs is.« E viccelés után gyanusítja is a keletkező néppártot a napi sajtó ezen aranyborjümádásról híres része, ráfogván e gyűlésre, hogy jesusita-ravaszszággal csak azért bocsátotta előre, hogy a kiegyezési törvényhez ragaszkodik, hogy evvel a király előtt demonstrálhasson, miszerint igazi lojalitást csak a keletkezésben levő néppártban találhat. Azt, amit a történelem minden lapja ékesen bizonyít s amit nemcsak a király, hanem legutolsó alattvalója is tud, hogy tudniillik a kath. egyház hívei legműbb aialtkalói és legbiztosabb támaszai a koronának, mondom, azt úgy nem kell bizonyítani, mint a tej fehérségét.

E gyűlésről az is mondatik, hogy rút játékot üz a koronával, ha róla felteszi, hogy a gyűlés kérésére az élbe terjesztett törvényjavaslatoktól meg fogja vonni a legmagasb szentesítést. Mi úgy tudjuk, a koronának van joga a törvényhozás két faktora által letárgyalt törvény-

javaslatoktól a szentesítést meg is vonni. Ha pedig ily joga van s a korona e joggal 9 millió alattvalója kérelmére él: ugy csak az alkotmány szellemében és saját s az ország jól felfogott érdekében eslelkszik.

Ha imént hangoztatott nézetünk nem volna helyes, hanem azoknak volna igazuk, a kik azt tartják, hogy a korona tartozik a törvényhozás két háza által elfogadott törvényjavaslatokat szentesíteni: *ugy szentesítenie kellett volna 48-ban az országgyűlés azon határozatát is, a melyben a dinasztia detronizálását kimondták; ez pedig mégis csak a legnagyobb abszurdum lett volna.*

De jobb lesz szerintünk nekünk hallgatnunk, mert mi, a papság nem szoktunk semmit ingyen tenni. De rövid ez urak emléke! Hát mikor az antiszemiták az ő hátukon magukat gyakorolni akarták a borkészítésében, nem a papság emelte fel érdekükben sikerrel hangját? és ha igen: *nem ingyen tettük ezt?* Ha azóta — hátrányunkra — megváltoztunk volna: ugy ez csak onné lehet, hogy ők sokat érintkezvén velünk, magunkon kénytelenek vagyunk e közmondás alaposágát tapasztalni, hogy a zsidók rossz példája valószínűleg megrontotta a katolikusok jó erkölcsseit.

Csudálkozik a liberális sajtó, hogy a nagygyűlés arra animálta a résztvevőket, hogy csak kath. képviselőkre adják szavazataikat és állítja, hogy evvel a békében egymás mellett élő felekezetek közé az egyenletenség üszkét dobta. Kinek ne jutna itt eszébe a bárány és farkasról szóló mese. Aztán szeretnők tudni, a parlamentarizmus melyik paragrafusára tiltja a választóknak, hogy csak kizárólag kath. képviselőre szavazzanak? Különben erre nagygyűlés senkit nem animált, csak arra,

hogy arra adják szavazatukat, ha mindjárt más vallása is, a kiről tudják, hogy a katolikusok vallását és jogait respektálni fogja.

Legyen meggyőződve az antikath. sajtó, hogy ha a rendőrség, vagy államügyészség belekötöhetet volna a szónokok beszédeibe, hogy azt unszolása nélkül is megtette volna. Különben szomorú jele volna az időknél az, ha az állam fenntartását s integritását az e hazát állapított és maig fentartott katolikusoktól kellene féltetni. Tudja meg végre valahára mindenki, hogy nekünk nem elvünk: ubi bene, ibi patria hanem; itt élöd, itt halnod is kell! **Herbst József,** perbáli plebános.

A tanítók sérelmei.

Nyílt levél dr. Eötvös Lőränd báró vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 6 excéllájához.

(Vége.)

Mert kegyelmiss Uram! az évek óta 600 ftos minimumot könyörgött tanítóküldöttségeknek azt felolní, hogy: „nem lehet a 600 ftos, később még a 400 ftos minimumot sem általánosan elrendelni, mivel az államháztartás egyensúlyja feneklenék meg, s maga a szolott miniszterelőd ehhez tárcáját (az üreset is) hozzákötötte” s mégis ennek ellenére konszolidárisan javasolni az országos képviselők díjainak egyenkint 800 fttal való felelőését, ami körülbelül egy fél millióba került s azért még mindig évi 10—20 millió ft állami fölösleg jövedelemmel dicsekedhetni: no ez már mégis jellemző arra a Csáky-féle országos nyilatkozatra, miszerint az államháztartás nem bírta volna meg a 6—400 ftos tanítói minimumfizetés kiegészítést!

Már most méltóztassék megengedni, nekünk jobb reményeket nyujtó kegyelmes miniszter urunk, hogy ily görbe konzokveneciákkal volt miniszterelődö megördömlötte már csak ezért is eszedes visszavonulását azon *miniszteri székéből, melyről leg-többet tehetni a magyar államésme:* a hazafiság, vallásosság és testi-lelki jólét és

boldogság előmozdítására, de ügyetlen fogásokkal *ezek ellenkezőjére is!* Mert áll koszorú költőnk, Jókainak, aranymondása: „Magyarországot a tanítóknak kell teljesen meghódítani” s erre ugyanó a legpraktikusabb munióióval látta el legottan 200—200 forintos adományával korületének kü katonáit, midőn az oláhságlakta vidéken működő tanítóknak jutalmakat alapítványoz.

Mert olvégre is tudjuk, hogy a szó nem ér sokat esolekedet nélkül — „a gazdagság, tohetség jötett nélkül”.

S amit Jókai privát hazafiság és zsebóbból megtesz azt megtehették volna ő és számos kormánypartí elvtársai, de meg konsolidárisan szúr alatt bujkáló tiszacszláriszínű is 30-as párttörödékével, hogy t. i. oljottok volna és leszavazták volna Csáky volt miniszter urnak tárcájához költött javaslatát, 4—600 ftos tanítófizetés képvitárgyalásánál. Nöde távolmaradtak, kerülőtüneknek meggörbült eszü képviselőjével (Vályi Arpád) együtt, avagy nem szavazták meg az illeték akkor, de megjötték szavazatukkal a sajtó maguk 800 ftos fizetés-emelése dolgánál, amikor Polónyi Géza függetlenségi elvtársuk hazafias lelkesedésben folkiallott: „Égy krajeárt sem szavazok magamnak addig, míg szegény néptanítóinkról méltányosan nem gondoskodtunk!” S imo a tiszacszláriszínű, itt már nem indult elvtárs után 30-ad magával, mert hát önála is „én” az első személy, a „to” meg „ök” még odább maradhatnak.

Hát biz természetos, hogy az ilyen honatyákat névszorint jegyezzo fel minden tanító „hálás emlékkönyvébe” azon tanítók, akik a nemzetiségek hazafias nevelésénél több erőt, de kevesebb pénzét szolgálhatnak meg, mint a tiszacszlári-ügy *olcsó* védője. — ped.

Hajóson már 2—3 év óta tanítván mi a *Württembergiából* betelepített mintegy 4000-nyi 13 próbas svábanyelvűeket, kizárólag magyar tannyelven oktatjuk tanítványainkat s a felolntettek is arra, hogy a kenyeret és othont adott kedves magyar hazába beelőni kell magukat — s az iskolások javaslatunkra egyhangulag határozattá emelte, miszerint kizárólag *magyar tannyelv* legyen a r. k. ovodától fel az elemi

TÁRCA.

ÉLJENA NÉPPÁRT.

(1894. nov. 18. emlékére.)

Kitávoza a szent lobogó,
Alája gyűl mind, a ki jó,
Minden rossznak volt itt párta,
Akit a nép olyan rég várt,
Éljen hát a magyar néppárt!

Éljen a néppárt!

A magyar néppárt jelszava
Isten, király és haza!
Im e három szent javára
Esküszik a népek párta,
Pótlók ellen ez a védgát,
Éljen hát a magyar néppárt!

Éljen a néppárt!

Az Isten is ugy akarja,
Hogy a néppárt keljen talpra,
Védelmeeze szent királyát,
Ottalmazza ősz hazáját,
Mert szenvedtünk már elég kárt,
Éljen hát a magyar néppárt!

Éljen a néppárt!

Egyháznakat hogy ne dulja
A pokolnak a kapuja,
Királyunkat ki gyallázza!
Szent honunkat alássa,
Lelapossuk mint posék sárt,
Éljen hát a magyar néppárt!

Éljen a néppárt!

A mi jussunk ez a haza
Mi vagyunk a nemzet maga,
A mi szavunk Isten szava

És a fejünk a királyunk,
Érte tüze-vészbe szállunk
De jussunktól el nem állunk!

Éljen a néppárt!

Kálmán Károly.

Az oroszországi katolikusok állapota.

Április vége felé közölték a lapok, hogy Kantakuzen hereg, az oroszországi belügy-miniszteriumban a külső felekezetek reszort főnöke (Oroszországban a szakadár gör. kel. valláson kívül a több vallás mind külső felekezetnek hivatik) öngyilkosságot követett el. Csak később derült ki, mi vité őt erre, s ezt olvasóinkkal is közölni szándékozunk, mert ez eléggé megvilágítja az orosz-lengyelországi katolikus hitsorsosaink üldözöttségét, mely többé-kevésbé szüntelenül mindogyre foly. A mult évben a longyel Kowno körületben egy katolikus zárdatemplomot a hatóság beakart zárni, azon ürügy alatt, hogy már teljesen megromlott az épület, a melyet azonban már előtte sem engedett a hatóság kijavíttatni, a mint ez engedélyt több más templomtól is megvonta. De a hívek papjaikkal együtt nem távoztak a templomból, folyton ájtatosságokat végeztek benne, hogy a bezárást megakadályozzák. Végre türelme szakadt a zsarnok kormányzóknak, Orschowskinek. A népet papjaival együtt kozák katonákkal szórattá ki sz alkalommal 40-en meghaltak. A panaszok nem jutottak el a legfelsőbb helyig. Ekkor a szegény üldözött lengyel katolikusok a szf. Atyához folyamodtak segítségért Rómába, a ki mint az összes kereszténység közös

atyja a legnagyobb szeretettel védelmükre kelt és egyenest a cárhoz fordult komolyhangu előtörjesztésével. A cár a akkoriban szigorú vizsgálatot rendelt el és Kantakuzen hereg utján teljesen hamis értesítést nyert, a mi a dolgot tisztázottnak tüntette fel. A pápának azt felolték, hogy az ő értesülése téves volt. Erre XIII. Leónak egy második irata jött a cárhoz; ez irathoz voltak mellékelve a másolatok is az eredeti jegyzőkönyvekről, miket a feljelentőknek megszerezniök mégis sikerült. A cár legnagyobb mértékben fel volt háborodva és magához rendelte Kantakuzen hereget. Azt jelentették a cárnak, a hereg épen most — halt meg. Kikorülte földi bírójának haragját. Különben mint mondják, az ohalt hereg nem saját szándékából tette a hamis jelentést, hanem Orschowski tábornok által esbittatott rá. Állítólag a tábornok akként is megvosztogotte a heregnek egyik testvérjét, hogy egy nagy, sokatörő lengyel-birtokot 30,000 rubelért (vmivel több mint 60,000 forint) eladatott. Ismert dolog, hogy Oroszországban rendkívül nagy a korrupció a hivatalnokok közt. Minden megvehető, az egyszerű közösi hivatalnoktól fel a miniszteriumig; ép így a hadseregnél is. E miatt nem csak a szegény, kiéhezettett pór nép szenved, hanem különösen a longyel híthű katolikusok. A jogtalanságok azonban riánk jutnak el a cárfüléig. Azért a pápa nagy érdemet szerzett, a mikor az olnyomott lengyeloknak védelmére kelt és legalább ezt az egy tónyt a cár előtt is megvilágította és ekként feltárta onnok szeméi előtt ország a szomorú állapotait.

iskola végéig s így tennének talán a sok ezer község német, tót, szerb és rettegott (?) oláh tanítóit, ha a legszélsőbb párttörédek is konszolidárisan viselvön magót: előbb a tanítók kért minimumát s csak azután a képviselői 800 frtos fizetésemelést szavazták volna meg.

Póbtáltak volna csak meg. Egy jó adag állami mézzel még a medvét is kicsalhatták volna téli odújából.

c.) A közoktatási törvény szerint a polgári községek által (a kultusadó beszedésével) fenntartott hitfelekezeti iskolák pl. kath. néptanítói is kötelesek a törvényből merített miniszteri rendelethez képesi valamely tanítóegyesülethez tartozni, azon egyletek alapszabályaihoz tartva magukat, évenként a tanítógyűléseken megjelenni, dolgozatokat készíteni, tárgyalni értekezni a tanügy előbbrevitele — tehát a községek és az országnevelés — tanításának előmozdítása érdekében fáradozni! S az ilyen gyűlésekre menő tanítóknak — habár felekezeti is azok — az iskolafenntartó s a kath. lakosság kultusadóját beszedő vegyes-községi pénztár köteles volna ingyen elfogatót s 1—2 forintnyi méltányos napidiját kiadni; mert amit a község közigazgatási s egyéb dolgaiban eljáró községi bíró, jegyző, esküdtek stb. a legutolsó irnokig lelkiismeretesen felelősek előfogat és napidij címen, azoképen kijárna a község iskolánügyében a tanítógyűlésekre eljáró tanítóknak is az ingyen előfogat s méltányos napidij, mert hát gyalog csak nem megy a 3—4 órányira fokozt gyűlési helyre, ott meg a vendéglős hazafiságból nem ad ingyen szállást, ételmezt, lovaknak, kocsisnak főrhelyet, mit az 1—2 frt napidij fedezhetne.

Sok megyében pld. Bácskában megvan a tanítóknak is a régi törvényes szokás szerint az ingyen előfogat s 2—2 frtnyi napidij; de sok megyében, községben azt mondják a hitfelekezeti iskolát (felekezeti kultusadóból) fenntartó községi pénztárnál: „Hitfelekezeti tanítóknak nem jár előfogat, napidij meg korántsem, mert én vagyok a község, to tanító meg felekezeti alkalmazott, hivatalnok” ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes-féle okoskodást fújván orunk alá, személyes gusztus szerint az illető előjáró. Eszerint a kath. kultusadóból fenntartott kath. iskola tanítója, ha mindjárt a bevállalt tandíjmentes néhány zsidógyerekkel együtt a község összes tanköteleseit tanítja is, mégsem kaphat a vegyes községi ládába beszedett kath. kultusadóból ingyen előfogatot, napidiját a törvényparancsolta tanítóléshoz. Tehát sérelmes-ez ránk tanítókra, ha meg kultusadót befizet r. k. adózókra is de, tanítójuknak nem adják ki azt, a mire a pénz a katolikusok a községpénztárba gyűbefizetni kötelesek.

Igy van az, ha pl. a katolikusok egy tisztán felekezeti jellegű iskola építéséhez, ilyszinű tulajdonjogi bekebelezés mellett, házhelyet, beltelket akarnak (a különben majd kizárólag kath. vallású lakosokból álló) polgári községtől ingyen, tanügyi célra, avagy a szükségelt pénzösszeget ilyonnek megvohetősére, akkor nemcsak a község mondja s beszédni szokott kath. kultusadót községi pénznek, de a vármegye sem engedélyezi — ugymond — felekezeti célra a községyon (katolikusok zsebéből) elajándékozását a kért kultusadó kiadását ily célra! Ime kitűnik a katolikusok gyám-ság alatt, pórászton tartása lenn a községek-nél... s talán felfelé fokozatosan... el-addig... a hol legfőbb ideje volna a püspöki karnak a kath. autonómiát kikérni, sürgöt, mert az ilyen türöm, kegyelmös huza-vona politikával ki maradnak majd s maradunk mindenből... ugy egymás-után... ehhez meglévön már a melegűgy vetve!...

Azért a kath. autonómia mielőbbi behozatala mentheti még meg azt, amiro némelyek felfelé kotorászó körmeikkel már rágravirózták szabadosolvó igényeiket!

De meg nem helyes, hogy a magunk zsirján bolházkodjék más macskája; a geszti avagy jerikói lidérc. Akkor midőn a többi hitfelekezetek dolgaikat, vagyonunkat autonómice-maguk intézik; kezelik! Tehát száraz okoskodással; vagy felekezeten legyen

az állam s válasza el magát teljesen vagyoniilag is a hitfelekezeteknek autonómiáját s ezzel meglévő vagyonát; avagy vonja magához az állam egyformán (ha a többiek engedik) valamennyi hitfelekezetet önkormányzatát, kézen levő vagyonát, hogy így e téren is legyen vallásegyletlőség fönn is... lenn is!... de ne maradjunk éppen mi katolikusok olyan „ibis-redibis“ féle zűrzavaros hánya-vetéségben!

Addig is, míg a kath. autonómia az operenciás tengeren túlról megjön, könyörgünk, egy miniszteri rendelettel a vármegyei alispán urakat rendre irányítani, hogy a kath. vagy egyéb hitfelekezeti iskolákat fenntartó községek előjárói következetesen oszkozkodjanak a tanítóknak kiadandó előfogatik és napidijak biztosításáról pld. ez évi cultusköltségterv megállapításánál!

d.) a tanítói-nyugdíjalapra fizetendő 2%-os fizetés járulék, s a gyermekektől beszedendő 15—15 kros lealázó excoquilás sem arányos és méltányos a tanítók igényeire országszerte általánosan!

Mert pld. Budapestén a fővárosi tanítóknak van 800—1000 frt törzsfizetésük is, ezt kapják 20 évi szolgálat után nyugdíj címen, holott egy fővárosi tanító legfeljebb 50—60 gyermeket tanít iskolájában és ezek 25 krajcárjával 7—8 frtot hoznak a nyugdíjalaphoz. A kisebb városi és falusi tanítóknak fizetése 7—300 frtig süllyed; ezek tanítanak már 60—140 tanulóit is egy iskolában, gyermekek összhordanak 9—21 frtot a jó tanítóbaesi nyugdíjalapjához, de a 30—40 évi szolgálat után nyugdíjazott tanító bácsi csak 7—300 frtot kaphat. Eszerint a sok ezer falusi gyermek 15 kros többlet pénzűk biztosítja a nagyobb városi tanítóknak megadható magasabb nyugdíjat, de meghagyják a saját falusi tanítójukat az alacsonyabb (3—400 frtos penzionál, holott ezen többnyire felekezeti tanítók — nem mint az állami vagy községi 30 évi, hanem 40 évi szolgálatidő után kaphatják a teljes nyugdíjat, kötelesek tehát 10 évvel odább kinlódni esekélyebb nyugdíjért mint amazok. Ez pénzügyileg is nem helyes, nem méltányos fogás! A minék helyesobb beosztást esekély-ségemnél hivatabb örökre bizon.

e.) az 1891. évben bevallattak velünk tanítókkal a tényleges jövődelmeket, s ezen bevallás után 1/2 év múlva már kézszen kaptuk az új járuléki kivetést s fizetünk azóta 4—600 frtig vett fizetéseink 2%-je után 8—12 frt nyugdíj-járulékot; node 1893-ban ujra irták össze ismét hivatalból kataszteri számitással jövődelmeinket s eszerint 290—350 frtos jövődelmeket vettek fel — de azért mégis a tényleges, magasabb 4—600 frtos fizetések arányában szedik továbbra is túllén a 2% nyugdíj-járulékot 8—12 frtot. Mégis ha 1891. évtől a mai napig valaki penzionáltatik, csakis az alacsonyabb kataszteri t. jövődelem szerinti fizetés arányában kapja nyugdíjat, holott az illető a tényleg magasabb jövődelem tehát nagyobb nyugdíjra fizette 3 év óta a járulékokat! — Hát ezen Csáky-féle „modus-vivendi“ vel lehet ugyan a tanítók bőrből is legalább a zsekkókat kiszabni az arányos valuta-fogásokhoz, melyekre csak néhai jó Mátyás király vascorát adó gazdájának „taktus-verője“ mentené meg a differenciát!

Kegyelmes uram! Ezek a sok ezer közül a legkisebb tanerőnek őszinte vallomása, aki megbizom ugyan az „országos tanítóegylest“ áttal kijelölt 5 tanító enemű előterjesztésében is; node engedje meg Excelenciád, hogy ha a kikérni modernná vált közvélemény hangulatát is fölkeljünk mi tanítók ezen a mi dolgunkhoz, melyért biz mások nem igen kapnak hajba érettünk, amely „nyilt kérelemmel“ lehet, hogy felül-ről az a közmondás érvényesül rajtam, miszerint: „ne dobj felfelé követ, mert fejedre eshetik“ node velom született gyengésegem erősen kimondani az igazat ott, a hol kell és szabad!

Ezek után kegyelmességéd örökölt igazság szeretetébe és pártfogásába ajánlván „csak is méltányos ügyünket“ vagyok

Hajóson, (Pestvármegye) 1894. november 15-én legesekélyebb szolgálja:

FIEDLER GÉZA

BELFÖLD

— **A válság.** Életképtelen a liberáldizmus, a kormány és a liberáldizmus alapján összetakolt képviselőház. Ez a válság mégva s a mig az életképtelenséget már eo ipso magában foglaló liberáldizmus hatáma még nem töretik, addig ebben az országban nem lesz vége a válságnak. Wekerle tegnap óta Bécsben van s tegnap, meg ma hosszú kihallgatásokon fogadta a király. A kihallgatások tárgyát tudjuk mindnyájan, de ma délig nem tudta senki, mi lesz az eredményök. A lapok erről különféleképen írják s a N. Fr. Pr. pláne azt mondja, hogy Wekerle bécsi utjának közvetlenül dövtő eredményei nem várhatók. Pedig ilyen eredményre van ma szükségünk, mert végre valahára tisztán akarunk látni. A kormány valószínűleg továbbra is a zavarosban akar halaszni s továbbra is göresösen rágaszkodik azon chimérahöz, hogy mögötte áll a nemzet többsége, hogy tehát a királynak akarva, nem akarva a liberális rendszer egyini meggyőződése ellenére továbbra is türnie kell.

A válság megoldásának kulcsa a szentesítésben rejlik. Mi nem akarjuk a királyt a magunk részére engagálni, annyit azonban közvetlen forrásból vett értesülés alapján mondhatunk, hogy a király nemcsak egyini meggyőződése szerint, hanem mint apostoli király is határozottan vonakodik a szentesítést megadni s Magyarországi katolikusaitól olvárja, hogy gyorsan szervezkedve véglegesen megbuktassák a liberális kormányt. Ezért is, ha Wekerle megbukik s helyébe más liberális miniszterium jön, az csakis átmeneti miniszterium lesz olyan kormányhoz, mely legszentebb feladatának a trón és a vallás, tehát a hazafiság őszinte védelmét tartja. Erre pedig csak a magyar néppárt alapján álló kabinet képes.

A helyzet komoly válságos voltának jellemzésére elég hivatkozunk arra, hogy a liberális lapok mind szörnyen fölítik Wekerle kabinet s vele együtt az egyházpolitika sorát, a felhivatalos lapok pedig hasabos vezércikkeket közölnek a külföldi politikáról. Ha a felhivatalosok a külföldi vezérekköznek, akkor baj van a belföldön.

Mi magunk néppártiak pedig folytassuk haladéki nélkül a szervezkedést, hogy a kellő pillanatban készen találjon bennünket a király és a haza.

— **Csatlakozás a nagygyűlés határozataihoz.** Plerényi Endre operjesi apát-esperes dr. Steiner Fülöp megyés püspökhöz táviratot intézett melyben a sárosmegyei hívok nevében üdvözlő a nagygyűlés vezéreit.

TÁVIRATOK.

A válság.

Ma délelött Wekerle bukásáról lézó hírek koringtek a városban. Azonnál táviratoztunk Budapestre és Bécsbe, honnan még a déli órákban a következő távirati válaszokat kaptuk:

Budapest. nov. 26. (Saját tudósítónktól.) A válság még nem dőlt el. Wekerle ma ismét kihallgatásra megy a királyhoz s tegnap este azt táviratozta Bánffy Dezso bárónak, hogy a bugdét tárgyalás a képviselőházban folytatandó.

Bécs, nov. 26. (Saját tudósítónktól.) A király Wekerlét tegnap délben és délután hosszabb kihallgatásokon fogadta de a válság ezzel még nem nyert megoldást. A miniszterelnök ma délután 2 órákor ismét kihallgatáson volt a királnál.

— **Bécs, nov. 26.** Zichy-Nándor gróf, a főrendiházi ellenzék és a magyar néppárt vezére információk adása végett a koronához hivatott.

A válság többi mozzanatairól szóló távirataink ezek.

Budapest, nov. 26. (Ered. táv.) Wekerle szombaton este rendkívül nyomott

hangulatban utazott Bécsbe s ugyanily hangulatban hagyta hátra a kormánypartot is. Ezt a hangulatot az utolsó órában idézte elő, hogy a nemzeti pártból liberális allűrjei miatt kilépett Vesztes Imre a képviselőház szombati ülésének végén előzetes megbeszélés folytán erélyes nyilatkozatra akarta „provokálni” Wekerlét a Kossuth-ügyre vonatkozólag. A baloldal azonban nem engedte Vesztest szöveghez jutni. A megrendelt interpelláció elmaradt. Elmaradt tehát Wekerle mosakodása és ennél fogva megmaradt a koronának a kormány iránti legnagyobb fokú bizalmatlansága is. Ez annyira lehangozta Wekerlét, hogy állítólag magával vitte Bécsbe az egész kabinet lemondását.

— **Budapest**, nov. 26. (Saját tudósítónktól.) Nagy szenzációnak keltett a politikai körökben azon ma délután elterjedt hír, hogy Bánffy Dezső báró, a képviselőház elnöke Bécsbe hivatott. Bánffy báró utazása szoros kapcsolatban áll a válsággal.

— **Bécs**, nov. 26. (Saját tudósítónktól érkezett lapzárta előtt.) A király délután 2 órai kihallgatáson fogadta Wekerlét és állítólag elfogadta a kormány lemondását, de Wekerle tartozik a költségvetést és az újone megafajdlánsról szóló törvényjavaslatot letergyaltatni. Ekkor lemondását véglegesen elfogadják.

— **Zágráb**, nov. 27. (Saját tudósítónktól)

Khuen-Héderváry gróf bán már pénteken elutazott innen és Bécsbe ment, hol tegnap ideérkezett táviratok szerint hosszasan konferált Kálnoky gróffal és Wekerlével s azonkívül kihallgatáson volt a királynál.

A mai ülés.

— **Budapest**, nov. 25. (Ered. táv.) A mai ülésen folytonosan a válságról beszéltek s ennél fogva a kereskedelmi tára költségvetésének tárgyalását csekély figyelemmel kísérték.

Neményi Ambrus előadó olfoga-dásra ajánlotta a költségvetést, mire Drecher Ede a baja-bátyaszéki vasut kiépítését sürgette.

Endrey Gyula nem szavazza meg a költségvetést és tiltakozik a közös vámtörlet ellen.

Bathányi Tivadar gr. megeafolja azon vádat, mintha a tengerészretnél nincsenek kellő számban magyarok.

Simaferec gazdasági okokból nem fogadja el a költségvetést.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter hosszabb beszédben a költségvetés elfogadását ajánlja.

A tárgyalást holnap folytatják.

A cár esküvője.

Szt.-Pétervár. II. Miklós cár és Alice hercegnő nagyhoregnő esküvője ma délután ment végbe a téli palota templomában számos fejedelmi személy jelenlétben. Az esküvő után a császáry pár a diplomáciai kar, a méltóságok és hölgyek szerenese kívánatait fogadta.

Városi és vidéki hírek.

Közyülés a városnál.

A városi bizottsági testület ma d. o. 9 órakor megtartotta rendes havi közyülését. Fiáth Miklós báró főispán gyengélkedése miatt Havranek József polgármester elnökölt. A bizottsági tagok kis számmal jelentek meg. A gyűlés főbb pontjai a következők: Váshelyi Szabó György bizottsági tag felszólal a csészék és pásztorok felfogadása tárgyában. Ezt ugyanis eddig a gazdasági szakosztály gyakorolta, ez övben pedig a polgármester. A polgármester a törvényre hivatkozva a felszólalót megnyugtatta. Han-tósi Kis Mihály bizottsági tag a laktanya

mellotti telkek, illetve árkoknak a tulajdonosok birtokába való átengedését sürgeti. Fittler Béla tiszti főügyész felvilágosítást nyújtott ez ügyben. E helyütt kör- intézkedést dr. Major Ferenc tiszti főorvos ama nagy kár megszüntetése tárgyában, a melyet a katonaság a magánosok földjén okoz. Az ügy a főkapitányságnak adatik.

Következett a napi rend. A hófúvás, hegyomlás és árvíz alkalmával előforduló vészélyek és akadályok elhárítása végett készített szabályrendelet életbeléptetése elfogadtatott.

A tanács ezután előterjesztést tett a gyámpénztári alaphól az 1892. évi költségvetésbe felvett 8481 frt 92 kr. fedezeti összeg jóváhagyása iránt. Kováts István felszólalására Turják főszámvevő megadja a kollő felvilágosítást s a tanács elfogadta. hogy a felvilágosítás a felterjesztésbe is bevoendő. Laufenauer Antal kórházi gondnoknak a nyugdíjintézetbe való felvétele tárgyában a tanács előterjesztése elfogadtatott. Kováts István felszólalása dacára sem engedtetett el a Laufenauernek a 60 frt lefizetése.

Ezután Havranek József polgármester jelentést tett az ezredéves kiállítás alkalmából a város által készitendő műemlék tárgyában. Miután javaslata már a esütörtöki ülésen elfogadtatott, kéri újra a javaslat elfogadását.

Dr. Major Ferenc örömmel csatlakozik a főispán felhívásához, annál is inkább, miután már két év előtt beadott, valamint egyik legutóbbi közyülésen megsüregtetett indítványában ismételve felhívta a város közönségét, hogy a millenium mikénti megünnepléséről itt Szent István városában méltóképen gondoskodjék és így ma ezen határozatok által nem látja megoldva véglegesen a kérdést, a mennyiben az ő általa beadott indítványok, a melyek a tanácsnak kiadatok elbirálás végett, mindeddig a közyülésen tárgyalva nem voltak és e tekintetben szükségesnek tartja a tanácsnak véleményes jelentést mielőbb a közyülés elé terjesztené.

A közyülés általános helyeslése között Fittler Béla tiszti ügyész csatlakozik dr. Major Ferenc indítványához és kéri a kiküldött bizottság sürgős egybehívását.

Farkasdy Dezső, dr. Major Ferenc és Fittler Béla a városház ujjáépítését ajánlják. Dr. Kuthi József realiskolai igazgató közöneto a pozsonyi tornaverseny esájaira adott 100 frtért tudomásul vétetik. Ugy szintén tudomásul veszi a közyülés, hogy Moenich Károly levéltárnoknak és Krámer Pál alszámvevőnek 100 frt fizetési olőleg adatott. Tudomásul vétetett továbbá a tanács előterjesztése a szegények, aggok, toloncok élelmezéséhez szükséges nyors anyag — s kenyérszállítás vállalatba adása tárgyában.

A Számmér Imre elhalálozásával megüresedett bizottsági tagság betöltése tárgyában elhatározatott, hogy a választás december 16-án lesz Felmayer Károly vagy helyettese Szelke Kristóf elnöklele alatt.

Tóth István jelentését a levéltári munkálatokra vonatkozólag a közyülés tudomásul vette. A városi tanács előterjesztése a kéményseprő kerületnek újabb beosztása tárgyában elfogadtatott. A selyemhernyótenyésztés növelése végett 2 hold föld a város birtokából fatenyésztésre átengedetett dr. Major Ferenc ama felszólalása, hogy az utcára szederfát ne ültessenek, eredménytelen volt. Elhatározta végül a közyülés, hogy a bikaszegeti homokterület eladását a 27-ik közyülésen tárgyalják.

— **Menini Róbert érsek** szófiai és filippopoliszi apostoli vikárius, ki szombaton városunkban időzött, ugyanaznap délután Török-Bálintra utazott, a hol tegnap a bucsunapi nagymisét mondta. Török-Bálintnak országszerte ismeretes plebánosa, Zimándy Ignác hívta meg a községbe az érseket, ki a szófiai templomra gyűjt könyöradományokat.

— **Fejérmegye és a millenium.** Az ezredéves kiállítás fejérmegyei mezőgaz-

dasági bizottsága tegnap délelőtt Fiáth Miklós báró főispán elnöklele alatt ülést tartott. Elhatározták, hogy a bizottság felhívja a vármegye mezőgazdasági bizottság tagjait hogy a kiállításon mennél számosabban vegyenek részt s kiállítandó terményeiket december 25-ig jelentsék be. A bizottság e tárgyában felhívást is fog intézni a megye közönségéhez.

— **A Vörösmarty-kör** igazgató választmányja tegnap délelőtt 11 órakor Zichy Jenő gróf elnöklele alatt ülést tartott, melyen megállapították a december 1-én rendezendő felolvasó-estély programját. A „Magyar Király” szállóban tartandó estély fánypontját mindenesetre Zichy Jenő grófnak a magyarok eredetéről szóló felolvasása fogja képezni, mely komoly kutatások és tanulmányok alapján készült s melynek tartalmát már tegnap vázolta röviden a gróf, — Zichy grófnak kívül még Agoston József, az első magyar általános biztosító társaság igazgatója is fog egy irodalmi felolvasást tartani. A felolvasás után a Vörösmarty-kör helyiségeiben bankett lesz.

— **Simor János szobra.** Stróbl Alajos művészprofessor budapesti műtermében a napokban kezdik meg Simor János Székesfejérvár nagynevű szülőltje szobrának kifaragását, abból a nagy márványtömbből, melyet a mester Carrarában vásárolt s mely ma már bonfekszik a műteremben. Az óriási tömbből másfél méter vastag, négy méter hosszú és két méter széles és oly súlyt képvisel, hogy napokba került, míg a vasutól a műterembe szállíthatták. A nagy főpap szobrának gipsz mintája már készen van és fogalmat ad a páratlan szép szoborműről, mely a műkincsekben gazdag esztergomi bazilikának is nagy ékessége lesz. A szobormű talapatát Olaszországban készítik a főalak fölé jövő keresztelő sz. János mellképét pedig itt faragják s ez már majd teljesen készen is van. Az esztergomi főkapitán s a Simor János alatt kinovozott kanonok adományából készülő remek szobormű végleges befejezése csak 1896. márciusára várható. Az esetben, ha a főkapitán beleegyezik, a szobor a millenniumi kiállításon is hirdetni fogja a Simor-kanonokok és a magyar művészet dicsőségét.

— **Spitkó Lajos székesfejérvárkerületi főigazgató** szerda óta a pécsi két középiskolában tartja szokott szemléjét. Pénteken a főgimnázium nyole osztályának látogatásával, tegnapelőtt a főrealiskolában kezdte meg a szemlést, ahol körülbelül esütörtökig vizsgálja az osztályokat. Ma a középiskolákban létező önképzőkörök ülésen lesz jelen.

— **Házi tolvaj.** Varga József székesfejérvári illetőségű mindenek Endresz Sándortól, Laufenauer Ferenctől, és Reichert Pétertől több apróságot elloptott. A házi tolvajt azonban elcsípték s az elloptott tárgyakat nála meg is találták. Varga a kir. ügyészségnek fog átadtni.

— **Tűz.** Ma délután Viz István kertálja 11. sz. alatt lakó gazdának öt szekér szalmája leégett. A tűz tovatérjedése az idejében ott termett tűzoltóság hamar megakadályozta.

— **A szt.-ágotai bérlet a képviselőház előtt.** Eötvös S Lóránt báró vallás- és közoktatásügyi miniszter a képviselőház szombati ülésén válaszolt Polónyi Géának a primási birtokra vonatkozó interpellációjára. Polónyi a miniszter felszólalása után hosszasan felszólalt s a kath. vallás- és tanulmány-alap tulajdonát képező szent-ágotai uradalom bérletügyét is szóba hozta, melyről a nyáron mi is megemlékeztünk. Az ide vonatkozó szombati felszólalások ezek:

Polónyi Géza: Nemcsak a jelen kormányról, hanem mióta a kiegyezés megörtönt, az a rendszer, hogy a nagyobb bérletek — nem mondom, beneficiumok — alakjában, de rendszerint — tekintélyes kormányparti képviselőknek jutnak. Méltóztassék tekintetbe venni: buziási és taksonyi, a fejérmegyei Kegly féle birtokokat. (Mozgás és közbélkialások.) Én csak azt a tényt akarom ezzel kijelentelni, hogy itt is a primaciális bérletnél főrendiházi tagok és képviselők voltak azok, a kik konzorciumba álltak. Megtérésdik a fejér-

megyei bérlet. Megint képviselő az, a ki a bérletet kivenni akarja. Szóval tény, hogy sűrűn ismétlődnek azok az esetek, midőn képviselők kapnak nagyobb bérleteket a vallás-alapokból.

A kenderesi birtok bérbeadásához hasonló furcsa eset történt az Ágosthai és más birtok bérbeadásánál.

Felhozta Percel Dezső bérletét, a melyet a tolnai Leopoldok kaptak meg, a kik a kormányknak állandó kortesszolgálatot teljesítenek s kárpótálás Percel Dezső a sárréti birtokot kapta meg 5 frt 70 krért. Tehát ismét egy kormánypárti képviselő kapta azt a nagy birtokot a mi a közvéleményben legalább is jogos kombinációkra adhat alkalmat. (Helyeslés! Eláll! Eláll! a kormánypárton.) Még egyszer ismétlem, én sem a bérletet, sem a bérbeadót a legátvlabbról sem akarom érinteni, csak azt nem tartom szerencsésnek, hogy a vallásalapú bérletek körül folytonosan parlamenti tagokkal találkozunk.

Eötvös Loránd báró kultuszminiszter: Egy rágalmazás jellegével bíró felszólalás (Zugás), kiegészítőül Polónyi képviselő ur miz vadját adta elő. Adatainak jórésze megfelel az igazságnak, csak hogy oly következtetésekre alkalmazta, a melyek ellenkeznek azon tényekkel melyeket bizonyítani akart. Polónyi képviselő ur adataiból csak is az látszik ki, hogy a kormány a legnagyobb óvatossággal járt el ezen ügyben. (Helyeslés jobbfelől.) Ugyanezt bizonyítja a szent-ágotai birtok bérbeadása is, a hol bár a kormány egyik tagja volt az ajánlattevő, még sem vétetett figyelembe.

Percel Dezső személyes kérdésben csak azt jegyzi meg, hogy őt nem a közvélemény bíra arra, hogy a bérlettel elálljon, hanem Rudnyánszky József bárónak az a nyilatkozata, hogy kortesszolgák akarják neki adni a bérletet s az ő becsületét nem engedte, hogy továbbra is reflektáljon egy birtokra. (Zajos éljenzés a jobboldalról.)

Lukács Gyula: Hogy örülnek, mert egy tisztességes ember van közöttük.

Polónyi Géza köszönettel tudomásul veszi Percel Dezső nyilatkozatát és a miniszter szavaira is csak két megjegyzése van. Az egyik az, hogy kénytelen volt személyeket felhozni ha bizonyítani akart, mert a holdról nem beszélhetett, a másik az, hogy ha nem akarnak kellemtelen dolgokat hallani, akkor ne vádolják az embert becsületében és ne akarják mindenképpen falhoz szorítani. (Zajos helyeslés.)

A 100-ik szám. Mikor lapunk a f. év április 26-án megindult, akadtak „jó barátaink” különöndn a város-és megyeházán no meg az u. n. „jó” katolikusok között, a kik azt jóslgatták nekünk, hogy a „Fejérmegyei Napló” nem fogja még 50 számra sem vinni. S ime 100-ik száma jelenik meg a „Fejér megyei Napló”-nak. Lapunk ezen rövid fenállása alatt fényesen bebizonyította, hogy nemesek öltöképes, hanem egyenesen bézagpótló és bátran mondhatjuk, hogy ha nincs „Fejérmegyei Napló”, akkor nem terjedt volna napról-napra a kath. mozgalom és nem alakult volna meg a néppárt. S a „Fejérmegyei Napló” ezen sikerével annyira meg van elégedve, hogy napról-napra erőben gyarapodva, az újságület legvégső határáig szándékozik fennállani misszióját teljesíteni.

A Vörösmarty kör tegnap este tartotta a jelen szezon megnyitó első estélytyét, mely igen jól sikerült s a hajnali órákig tartott. Az ott volt hölgyek közül a következők neveit jegyezte fel tudósítónk: Gémóczy Elvira, Kaltnecker Margit, Faykiss Hona, Kiss Aranka és Lujza, Hubert Irén, Dedinszky Olga, Sandl Berta, Szomerey Margit, Károlyffy Mariska, Smoll Mariska, Gulner Irén, Kármán Gizella, stb. stb.

A moóri iparosságok. Valamint azoknak munkaadói a székesfejérvári ker. betegsúlyzó-pénztár bíróságának tagjaiul s a közgyűlésre kiküldendő képviselő-kül a szolgabírótság kiküldöttjeinek jelenlétében tegnap a községhez tanácstermében 33 tagot választottak és pedig a segédek sorából 22-öt, a munkaadók sorából pedig 11-et.

A végtárgyalások sorrendje decemberben. A székesfejérvári törvényszéknél decemberben a következő ügyekben tartatnak végtárgyalások: 1-én Németh Imre és társa ellen súlyos testi sértés büntette, Németh István ellen könnyű testi sértés vétsége miatt. 4-én Heyden József és társa ellen lopás büntette, Sándor László ellen hatóság elleni erőszak büntette, Hegedüs János szándékos emberölés büntette miatt. 5-én Zelei Imre ellen sajtóvétség, Kure János ellen szándékos emberölés büntette miatt. 11-én Moór György és társai ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt. 12-én Varga Lajos ellen emberölés büntette miatt. 15-én V. Horváth István ellen súlyos testi sértés büntette, Fleischmann Jakab ellen rágalmazás vétsége miatt. 18-án Kuglies József és társai ellen súlyos testi sértés büntette miatt, 19-én Hublik Ferenc ellen súlyos testi sértés büntette, Steiner Jákó és társai ellen párviadal vétsége miatt. 22-én Elbert József ellen lopás büntette, Reinitz Gyula ellen esalás büntette miatt. 29-én Varga Ferenc és társai ellen zsarolás vétsége, Kun Benő ellen lopás büntette miatt.

Súlyos baleset érte Weisz László csikvári kereskedő nejét és sógoraszonyját. F. hó 26-án reggel elindulván Csikvárról kocsival, már egész a fejérvári határba értek, midőn a majdnem három méter magasságu, de korláttal el nem látott töltés mentén a lovak egy arra haladó másik kocsitól megijedtek és a kocsist az árokba döntötték. A bent ülők a kocsit alá kerültek, honnan csak az ott gyakorló katonák segítettek ki őket. Weisz Lászlóné lába kifiamodott, a rud pedig eltörvén a ló oldalába furódott. — Megjegyezzük, hogy az ily fajta szerencsétlenség azon a helyen nem első eset, és felhívjuk az illetékes hatóság figyelmét, hogy a bajon lehetőleg segítsen.

A Moóri Társaság választmánya december 1-én a „Barna Szarvas” vendég ogadó nagytermében felolvasást s társasvacsorát megelőzőleg Gurgulics Antal polg. iskolai tanító a petrolium képződéséről s a nyers petrolium finomításáról tart felolvasást; Hollós Béla „A kakasülön” e. monológot szavalja el Gabányintól; Patek Béla pedig az olasz nép életéről tart előadást.

Szülők figyelmébe. Egy jelesu képzet (német országi) felsőbb leányiskolai oklevéles tanítónő mérsékelt díjazás mellett tanít zongorázni ugyszintén polgári iskolát végzett kisaszonyoknak a német és francia nyelvűbőltársalgásilag alapos oktatást ad. Cím megtudható lapunk szerkesztőségében.

Irodalom és Művészet.

Színház. Szombaton este Millőkernek „A Szegegy Jonathán” e. ismeretes operette-je került színre mérsékelt látogattott ház előtt. Az előadás főnyújtást mindenesetre Micsenyő Bácska y Julesa operette énekesnő fellépése képezte, ki Molli szerepével kezdte meg működését Veszprémi társulatánál. A közönség tüntető rokonszenvvel fogadta a széptelhetőségű énekesnőt, ki nek természetos jütöke és szinte hibátlan éneke mögött a darab többi szereplői messze elmaradtak.

Tegnap délután Szigethy J. bohózata „A csókon szerzett vélegény” mulattatta a szép számmal megjelent közönséget. A szereplők ugyancsak kitétek magukért. H L é v a i Berta volt különösen az érdeklődés tárgya. Rokonszenves volt egyaránt akár mint kártyavetőnő egánynő modorával, mint drótos trót maivságával avagy mint zsidó fiú toladokodásával, nem különben mint hárfás lány szerénységével. Egyedül a zsidó fiú ruházata nem volt megfelelő. Moltán foglalhat helyett H. Lévai Berta szereplése mellett Sárdy Károlyé, a ki ugyancsak mestero szerepének. Szinte jól esett őt folyton látnunk

s komikus modulatain, szavain, tettein mutatunk. Nem ütöttek esorbát régi hírnövkön Tisztai és Mezey sem, a kik Oláhnéval együtt valóban igyenes alakított bohókás alakok voltak. Alttalában véve mondhatjuk, hogy az előadás jól sikerült vasárnap délutáni előadás volt.

Az új honpolgár a címe azon furcsa a színlapon „eredeti fővárosi öltöke”-nek nevezett darabnak, melyet tegnap este mutatott be először a színtársulat a közönségnek. A darab meséje rendkívül sovány, sablonszerű és nagyon, de nagyon nélkülözi az eredetiséget és szellemiséget, épugy, mint szójátékai és éleci, melyek a közönséget mindazonáltal jobban mulattatták, mint akár a legkomikusabb vigjáték. Alapeszméje a darabnak, ha ilyenről egyáltalában szó lehet, a — zsidó-keresztény házasság, valamint a recepciónak hasznos, üdvös, hazafias stb. volta. Hanem azért a szereplők a legjobb igyekzettel feleltek meg feladatuknak, jobb darabra méltó verve-vel játszottak, s mondhatjuk, hogy a darabot épen csak a jó előadás mentette meg. A szereplők közül különösen Hatvaninét (Virág Toncsi varrólány) és Tisztait (Goldstein Számi) emeljük ki. — Ma este M. Bácska Julesa fellépéssel „A kis Molnárné” e. operette kerül színre. (b. - k.)

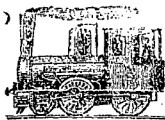
A „Magyar Sion” f. évi tizenegyedik füzet a következő tartalommal jelent meg: Zola és a naturalizmus taktikája. Dr. Anháupel Györgytől. — A szent-széki holtanyilváltási eljárás Dr. Haiczl Kálmántól. — Szent-Bernát ölete és működése. Dr. Áldásy Antaltól. — Az erdélyi egyházmege köpe a XIV. század elején. Bakke Antaltól. — Irodalom és művészet. — Vegyes közlemények. — Melcon ajánljuk a kitűnő egyházirodalmi folyóiratot a kath. irodalomparatólok figyelmébe. A dr. Kereszty Viktor szerkesztésében Esztergom ban megjelenő folyóirat előfizetési ára egy évre 6 frt.

A Katolikus Hitvédelmi Folyóirat f. évi 11-ik, novemberi száma a következő tartalommal jelent meg: 1. Népkönyvtárakról. Onokratalustól. — 2. A királyi főkegyuri jogról. Irta: Keményfi Dániel, — 3. Hullaegetők. (Ajánlja Hock Jánosnak és elvtársainak) T. Pelikán Krizsó. — 4. Megtértek Csarnoka. Frothusz Eliz bárónő, (Önvallomások). — 5. Protestáns szemle. (A pozsonyi rikkantás). A reformáció emlékünnepe. Az eperjesi mátyás madár fütty. Uj Kossuth kultusz. Esztergomtól. — 6. Irodalom. — 7. Vegycesk. 8. Neuville Delfina. A francia forradalom templomfosztogatói. (Egy iv kath. regény melléklet) Második iv. Ajánljuk e hitvédői vállalatot a kath. olvasó közönségnek annál is inkább, mert a legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik. Előfizetési ára egész évre 4 frt vagy megfelelő sac. Megrendelhető: a szerkesztőségben. Pozsony, ferencieknl.

Rendőri Lapok 8-száma a következő tartalommal jelent meg: A collarendszer hátrányai, irta Guglielmo Ferrero turini egyet. tanár. — Még egy szó a rendőrség szerepéről, irta dr. Vig Viktor. — Heszter György ezredes esondőr-parancsnok areképe és életrajza. — Néhány szó a tolvajvilágról, irta Saly Károly. — Közlekedési vállalatok, irta Nemesszeghy Endre. — A bécsi rendőrorvosi intézmény, irta dr. Wilacil Adolf. — Rossignol emlékiratai. — Nyilvántartás. — A Rendőri Lapok” előfizetési ára egy évre 10 frt. mely összeg a szerkesztőségbe (Kerepesi ut 19.) küldendő.

Szerkesztői üzenetek.

— **Mihályfalva.** Reuter-ügynökség. Küldeménye közölhetlen 1.) mert nem kézirat, tehát nem eredeti. 2.) mert homlokegyenest ellenkezik elveinkkel. Az pláne teljesen alaptalan ráfogás, hogy a magyar agráriusok német zászló alatt pártpolitikát csinálnak, az ilyen insinuaió csak liberális körököl érhető. — **Syrius,** közölhetlen. — **F. G. Hajóson.** A mint a lapból látja, sora, tárgyalatnák váltak. — Most csak az volna hátra, hogy a kimonodott pártaktikai szempont érvényesüljön is minden egyes alkalommal. — **Istenhez.** Csak alapos átdolgozás után közzölhető. — **P. A. urnak, Hatvani p.** Szivesen megindítottuk és kérjük most ígérete beváltását.

Vasúti menetrend!

Budapest központból Kelenföldre indul

Reggel: 6 óra 40 percekor.
 Délután: 2 óra 05 percekor.
 „ 4 óra 25 percekor.
 Este: 7 óra 15 percekor.
 „ 8 óra 50 percekor.

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
 Délbe 2 ó. 25 p. indul vegyesvonat.
 Délután 5 ó. 25 p. vegyesvonat indul
 Este 7 ó. 45 p. a gyorsvonat indul
 Este 9 óra 25 percekor indul

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
 Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
 Déléltől 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
 Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
 Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul

Bicskéről Kelenföldre indul

Reggel 5 óra 04 percekor
 Déléltől 7 óra 40 percekor
 Déli 12 óra 26 percekor
 Délután 5 óra 0 percekor
 Este 6 óra 51 percekor

Sárbogárdról Kelenföldre indul

Éjjel 2 óra 08 percekor.
 Reggel 5 óra 17 percekor.
 Déléltől 11 óra 39 percekor.
 Délután 4 óra 20 percekor.

Kelenföldről Budapest felé indul

Reggel 6 óra 21 percekor
 Déléltől 8 óra 08 percekor
 „ 10 óra 04 percekor
 Délután 4 óra. 23 p. (csak Budára.)
 Este 8 óra 04 percekor

Sz.-Fejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Déléltől 9 ó. 26 p. személyvonat indul
 Délután 4 óra 33 p. vegyesvonat indul
 Este 9 óra 17 p. gyorsv. indul
 Éjjel 11 óra 43 percekor indul

Nagy-Kanizsáról Sz.-Fejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
 Reggel 10 óra 0 p. vegyesvonat indul
 Délután 2 óra 0 percekor indul
 Éjjel 12 óra 15 percekor indul

Kis-Czellből Székesfehérvár felé indul:

Reggel 4 óra 14 percekor.
 Délbe 2 óra 13 percekor.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 óra 19 p. vegyesvonat indul
 Déléltől 7 óra 08 percekor indul
 Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Déléltől 9 óra 34 p. indul személyv
 Délután 1 óra 34 percekor indul
 Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul

Uj-Szönyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll
 Déléltől 11 ó. 27 p. személyv. indul

Székesfejérvárról Uj-Szöny felé:

Déléltől 10-0 p. teherv. szem. száll. ind.
 Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul

Kiadó lakás.

Öt szoba, előszoba konyha
 cselédszoba és tágas mellék-
 helyiségekből álló lakás sür-
 gösen kiadó Löwinger házban
 palotai utca 75. szám.

UJDONSÁG.

Őszi és téli évadra.

Moglepő választék
 ritka szép női divat-
 kelmék 30 krtól egészen
 4 frtig és minden kelmé-
 hez hason paszomány
 és bársuny-dísz.

Alkalmi vétel
 több mint 8000 mtr
 női ruha
 tisztított kelme
 eddigi ár 1 frt, most
 48 kr. méterje.

Párizsi és berlini
 modellek női és gyer-
 mek téli kabátok,
 körköpeny és gallórokból.

A nagyjord. közönség szives látogatását kórik

Deutsch Manó és Fia.
 divatáruháza.

Férfi öltönyre való szövet 3 frttól.

Hazai egyármnyu szoba- és lópokrocookból
 gyári rakár.

HEKSCHER JÓZSEF bankár és váltóiroda tulajdonoshoz Hamburgban.

Könyremény
 esetleg
 500,000 márká.

Szerencse
 hirdetmény
 váltai az állam

A nyememényekért
 kezességet
 vállal az állam

Meghívó ama NERES-ESELVENEK (Chance-ök)
 részvételére, melyet a HAMBURG állam által

PÉNZ-LOTTO

nyújt és a melyen

10 millió és 868-900 márkát
 okvetlen nyerni kell.

okvetlen nyerni kell.

Ezen előnyös PÉNZ-LOTTO nyememényei léven tervező-
 rüleg csak 110,000 sorsjeggy, a következők:

A legnagyobb nyememény esetleg 500,000 márká.

Premia 300,000 márká	46 nyememény á 3000 márká
1 nyememény á 200,000 márká	106 nyememény á 3000 márká
1 nyememény á 100,000 márká	206 nyememény á 2000 márká
2 nyememény á 75,000 márká	752 nyememény á 1000 márká
1 nyememény á 70,000 márká	1320 nyememény á 700 márká
1 nyememény á 65,000 márká	20 nyememény á 300 márká
1 nyememény á 60,000 márká	130 nyer. á 200. 150 márká
1 nyememény á 55,000 márká	88946 nyememény á 150 márká
2 nyememény á 50,000 márká	6894 nyer. á 131. 100. 98 márká
1 nyememény á 40,000 márká	6846 nyer. á 69. 42. 20 márká
3 nyememény á 20,000 márká	
21 nyememény á 10,000 márká	

Hegszébe 65,400 nyememény
 néhány hónap letele alatt 7-szeri felosztás mellett
 biztosan történik.

Az 1-ső oszt. főnyememény 50,000 márká, a 2-ik
 oszt. 55,000 márká, a 3-ik oszt. 60,000 márká, a 4-ik
 oszt. 65,000 márká, a 5-ik oszt. 70,000 márká, a 6-ik
 oszt. 75,000 márká, a 7-ik oszt. 200,000 márká és a
 800,000 márkás melléknyememényei, esetleg 500,000
 márkára emelkedhetik

Az 1-ső hivatalosan megállapított sorsszámsáért
 egy egész eredeti sorsjeggy csak 3,50 kr.
 egy fél eredeti sorsjeggy csak 1,75 kr.
 egy negyed eredeti sorsjeggy csak 90 kr.
 A megjelölt sorsszám után a résztvevők mindazt a minden felosztás után
 azonnal megkapja a hivatalos hivatali listástromot.

Az állam kiséveléll ellátott sorsokosi tervezet, mely a
 belételekűl és a nyememények elosztásáról a 7-ik osztályban
 felvilágosítást nyújt, kivánatra ingyen káldón meg
 és pedig előre.

A nyememények kifizetése és szétküldése az érde-
 keltek részére közvetlen általam osztóközvetlen pontosan
 és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postánálávalnyval vagy levél útján kérem.
 Közelleven a házások ideje, a megrendeléseket
 azonnal bizalomteljesen forduljanak, legkésőbb

1894. december 13-ig